

33. Liikennelaitos¹⁾

Katsaus vuoden 1970 päätapahtumiin

Yleiset edellytykset julkisen liikenteen palvelukyvyille olivat edelleenkin hankalia. Yksityisautojen määrä lisääntyi jatkuvasti, joten liikennemuuttamien takia matkanopeudet jäivät hitaiksi. Liikennelaitos pyrki varaan julkisen liikenteen käyttöön erillisiä kaistoja ja katuja. Mannerheimintielle merkittiinkin erilliset raitioliikennekaistat, jotka nopeuttivat huomattavasti vaunujen eteenpäin pääsyä.

Matkustajamäärissä, joiden v:sta 1963 lähtien oli todettu jatkuvasti vähentyneen, tapahtui edelliseen vuoteen verrattuna jonkin verran lisääntymistä. Myös ulkomaiden vastaavissa yrityksissä laskeva suunta oli ollut yleinen. Raitioliikenteeseen nähden asenne oli myönteinen. Niinpä päätettiin kertomusvuoden aikana tilata 25 nivelraiotuvaunua. Kun kaupunginvaltuusto oli tehnyt päätöksen johdinautoliikenteen jatkamisesta ja mahdollisesta laajentamisesta, ryhdyttiin välittömästi selvittämään uusien johdinautojen hankintamahdollisuuksia.

Vuoden toiminnalle oli olennaista pyrkiä matkustajapalvelun parantamiseen aktiivisen yhteistoiminnan avulla julkisessa liikenteessä. Kaupunginvaltuusto teki päätöksen ns. yhteistariffin osapuolten: liikennelaitoksen, Helsingin kaupunkialueella liikennöivän seitsemän yksityisen toiminimen sekä

valtionrautateiden yhteistoiminnan entistä tarkoituksenmukaisemmaksi kehittämiseksi. Lopullinen yhteistoimintasopimuksen teko jäi kuitenkin seuraavan vuoden alkuun.

Helsingin, Tampereen ja Turun liikennelaitokset perustivat 17.12.1970 Suomen Paikallisliikenneliiton, jonka tarkoituksena on toimia paikallisen liikenteen kehittämisen yleisten edellytysten hyväksi sekä valvoa jäsentensä yhteisiä etuja, joista mainittakoon kaluston hankinnat, työvoimakysymykset, asemakaavoitus, standardisointi jne. Liikennelaitos oli mukana Helsingin ympäristön liikenneolojen kehittämisessä osallistumalla Helsingin seudun joukkokuljetustoimikunnan työhön.

Yhteyttä liikennekysymyksiä käsitteleviin virastoihin ja laitoksiin kuten kaupunkisuunnitteluvirastoon, metrotuotoimistoon ja poliisilaitokseen pidettiin yllä yhteisin kokouksin ja neuvotteluin. Liikenteen sujuvuuden edistämiseksi perustettiin liikenteen nopeuttamisryhmä-70, jonka jäsenistö koostui liikennelaitoksen, kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusviraston virkamiehistä.

Liikennelaitos toimi isäntänä kansainvälisen julkisen liikenteen liiton (UITP) hallituksen pitäessä kokoustaan Helsingissä. Laitos oli myös edustettuna Pohjoismaiden liikenneasiantuntijoiden kongressissa Reykjavíkissa. Laitoksen ulkomaisista vieraista mainittakoon Budapestin liikennelaitoksen kor-

¹⁾ Kertomukseen liittyvät tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja liikennelaitoksen toimintakertomuksen eripainoksessa.

keimman johtoportaan monipäiväinen tutustumiskäynti sekä monet muut huomattavat vierailut.

Liikennelaitoksen organisaatio saatiin vuoden kuluessa kokonaan valmiiksi. Organisaatioon lisättiin taloussuunnittelutoimisto, joka välittömästi aloitti toimintansa. Laitoksen työtä oli myös omiaan helpottamaan siirtyminen vuoden vaihteessa 1969-1970 uuteen toimitaloon Vesitorni II:een Pasilassa, joten kaikki toimistot saattoivat työskennellä välittömässä yhteydessä toisiinsa. Ainoastaan autoteknillinen ja raitiovaunuteknillinen toimisto jäivät pääkonttorin ulkopuolelle, koska niille on tärkeitä toimia lähellä työkohteitaan.

Kertomusvuoden aikana pyrittiin tehostamaan tiedotus- ja markkinointitoimintaa. Lehdistöä, radiota ja TV:ta informoitiin entistä perusteellisemmin. Matkustajien neuvonta keskitettiin liikenteenohjauskeskuksen välittömään läheisyyteen, joten viipymättä voitiin antaa selvitys tiedustelujen tai valitusten johdosta. Liikennelaitos osallistui Suomen Messuihin ensimmäisen kerran omalla osastollaan.

Sisäistä tiedotustoimintaa varten alettiin toimittaa Liikennepeili- ja Meiltä ja Muualta-lehtien lisäksi Uutisnuotta-nimistä liikenneasioita koskevien uutisten leikekokoelmalehtistä. Laitoksen eri paikoissa hajallaan ollut kirjallisuus koottiin yhteiseksi kirjastoksi pääkonttorin tiloihin.

Liikennelaitoksen henkilökunnasta oli vakinaisessa virkasuhteessa 10 (näistä naisia 1) sekä tilapäisessä virkasuhteessa 2 693 (1 098). Työsopimussuhteessa oli virkailijoita 188 (59) ja työntekijöitä 839 (62). Yhteensä oli koko henkilökunnan määrä 3 730 (ed.v. 3 786). Eläkeläisiä oli kertomusvuonna 1 615.

V. 1970 järjestettiin useita henkilökunnan ja johdon yhteisiä keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia. Niiden yhteydessä informoitiin henkilökuntaa ja selostettiin lähitulevaisuuden suunnitelmia ja toimenpiteitä, selvitettiin pulmakysymyksiä ja pyrittiin tälläkin

tavoin luomaan yhteishenkeä. Henkilökunnan fyysisen kunnon hoitamiseksi pantiin toimeen edellisen vuoden tapaan kunnonkehennusrynnäkkö, kuitenkin niin, että se nyt käsitti koko vuoden. Kampanjaan osallistuttiin tyydyttävästi.

Työturvallisuuskilpailu jatkui 7:tä vuotta ja tapaturmien todettiin laskeneen vertailuarvojen perusteella.

Henkilökunnan harrasteita tuettiin erilaisin toimenpitein mm. luovuttamalla huonetiloja. Vuoden kuluessa perustettiin kaksi uutta kerhoa. Liikennelaitoksen Nais- ja Mieslaulajat pitivät onnistuneen konsertin. Vuoden aikana eläkkeelle siirtyneelle henkilökunnalle järjestettiin joulukuun lopussa juhlatilaisuus kahvitarjoiluineen.

Kertomusvuoden aikana viettivät merkkipäiviään allamainitut henkilökuntayhdistykset:

	Vuotta
Helsingin Liikennelaitoksen Viranhaltijat	30
Helsingin Raitiotiekorjaamon ammattiosasto ry.	40
Helsingin raitiotieläisten rataosasto ry. .	35
Helsingin liikennelaitoksen ammattijärjestöjen yhteisjärjestö ry.	35
Helsingin Liikennelaitoksen Urheilijat ry.	35

Liikenne

Liikennelaitoksen linjoilla kuljetettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 131.0 milj. matkustajaa. Tästä oli ns. yhteisiä matkoja 18.6 milj. Matkustajamäärän lisäys edelliseen vuoteen verrattuna oli 1.7 milj. eli 1.3 %. Vuodesta 1966 lähtien jatkunut aleneva suuntaus matkustajamäärissä näyttää pysähtyneen. Tästä odottamattomasta suunnanmuutoksesta johtuen ei liikennetarpeen tyydyttämiseen ollut osattu varautua riittävässä määrin.

Kertomusvuoden matkustajamäärästä tuli raitiovaunujen osalle 48.1 milj., dieselautojen osalle 59.4 milj. sekä johdinautojen osalle 4.9 milj. matkustajaa.

Vuoden aikana kertyi ajokilometrejä kaikkiaan 33.9 milj. eli sama määrä kuin edellisenä vuonna.

Autoliikenne. Kertomusvuonna oli liikenteessä yhteensä 25 keskikaupunki- ja 52 esikaupunkiautolinjaa. Autolinjojen varsinaisten matkojen määrä oli 64.2 milj., josta keskikaupunkiautolinjojen osalle tuli 21.3 milj. ja esikaupunkiautolinjojen osalle 42.9 milj. matkaa. Edelliseen vuoteen nähden olivat matkat lisääntyneet noin 1.3 % eli 844 000 matkaa. Ajokilometrejä kertyi kaikkiaan 25.89 milj. Edelliseen vuoteen verrattuna siinä oli n. 0.13 %:n vähennys.

Autolinjoista oli kertomusvuonna eniten matkustajia seuraavilla linjoilla:

Keskikaupunki-autolinjat

Auto-linja	Milj. matkustajaa
14	4.928
20	3.867
21	3.819
17	3.604
18	2.817
16	1.235
:	:

Yht. 21.368

(ed.v. 21.653)

Esikaupunki-autolinjat

Auto-linja	Milj. matkustajaa
80	3.416
92	3.384
42	2.830
66	2.769
64	2.726
65	2.601
:	:

Yht. 42.878

(ed.v. 41.749)

Vuoden alussa arkipäivien tungosaikaliikenteessä oli 435 diesel- ja 17 johdinautoa, kesällä keskimäärin 364 diesel- ja 12 johdinautoa, vuoden lopussa 456 diesel- ja 17 johdinautoa.

Yksityisiltä liikennöitsijöiltä vuokratuilla ja osaksi omilla autoilla ajettiin 7 061 km Suomenlinnaan jäätietä pitkin linjatunnuksin 02. Liikennöiminen aloitettiin 19.2. ja päättyi 17.3.1970.

Linjoilla tapahtuneet muutokset. Uusia autolinjoja perustettiin: 16.3. ruuhka-aikoina Laajasaloon autolinja 88 V, joka 26.4. muutettiin linjaksi 86 A; 19.7. autolinja 33 Munkkiniemestä Tarvon saareen ainoastaan pyhäpäivisin sekä 15.6. uudet uimarantalinjat U 3 Konala-Pirkkolan urheilupuisto, U 8 Pohj. Herttoniemi-Reposalmen uimaranta ja U 9 Myllypuro-Reposalmen uimaranta ajaksi 15.6.–15.8.

Kuljettajarahastus aloitettiin 5.4. autolinjalla 91, 31.5. linjalla 95 ja 19.10. linjalla 90.

Autolinjojen reittejä muutettiin seuraavilla linjoilla: linjan 86 reitti Laajasalossa 26.4.; linjan 45 reitti Vihdintieltä Vanhalle Nurmi-järventielle 31.5.; linjan 18 reittiä keskustassa ja linjan 50 reitti Verkkosaareen 27.7.; linjan 82 reittiä jatkettiin ja ruuhka-aikana liikennöitiin myös tunnuksella 82 A sekä linjan 92, Rautatientori-Myllypuro, ruuhkaliikenne järjestettiin uudelleen 31.8.; linjoihin 15 ja 23S tehtiin yhteisen osan reittimuutos 7.9. sekä linjalla 65 reittimuutos Oulunkylässä 1.10.

Tilapäisluontoisen henkilökuntapulan takia lopetettiin liikenne kokonaan seuraavilla linjoilla: 13 Kauppatori – Etu-Töölö, 19 Marian sairaala – Jätkäsaari ja 90 Rautatientori – Puotinharju 10.12. alkaen.

Raitioliikenne. Raitiolinjojen, joita oli yhteensä 14, varsinaisten matkojen määrä oli 48.1 milj. Edelliseen vuoteen nähden olivat matkat lisääntyneet n. 1.3 % eli 615 900 matkaa. Ajokilometrejä kertyi kaikkiaan 8.03 milj. Edelliseen vuoteen verrattuna siinä on n. 0.05 %:n vähennys.

Raitiolinjojen matkustajamäärät olivat kertomusvuonna seuraavat:

Linja n:o	Milj. matkus- tajaa
3B	6.896
4	6.810
10	6.657
3T	6.642
6	5.827
7	4.413
5	3.719
1	3.322
8	3.010
9	0.985

Yht. 48.132
(ed.v. 47.516)

Vuoden alussa arkipäivien tungosaikalii-
kenteessä oli 116 moottori- ja 67 perävaunua,
kesällä 94 moottori- ja 43 perävaunua, vuo-
den lopussa 118 moottori- ja 67 perävaunua.

Toimintavuoden aikana ei tehty linja-
muutoksia.

Lauttaliikenne. »Korkeasaari – Högholmen»
moottorilautta suoritti aikana 10.5.–27.9.
kaikkiaan 2 601 edestakaista vuoroa Kor-
keasaareen kuljettaen yhteensä 373 471 mat-
kustajaa, joista aikuisia 264 069 ja lapsia
109 402.

Lisäksi suoritti lautta 293 edestakaista
vuoroa Suomenlinnaan 4.–6.5. ja 28.9.–14.10.
välisinä aikoina.

Yksityinen liikenteenharjoittaja on lii-
kennöinyt MS »Terhillä» 392 edestakaista
vuoroa Korkeasaareen.

Liikenteen suunnittelu. Suoritettujen linja-
kohtaisten matkustajalaskentojen perusteel-
la laadittiin kaikille linjoille liikennesuunnit-
telmat ja yksityiskohtaiset aikataulut erik-
seen kesä- ja talviliikennettä varten. Mat-
kustajalaskennan tulosten käsittelyssä avus-
ti liikennelaitoksen taloussuunnittelutoimis-
ton ATK-suunnittelujaos. Liikennevirroista
saatiin näin tiedot nopeasti, joten eri vuoden-
ja vuorokaudenaikojen liikenne voitiin pa-
remmin mukauttaa matkustajatarvetta vas-
taavaksi.

Säännönmukaisten matkustajalaskentojen
lisäksi suoritettiin valituissa pisteissä kenttä-
tarkkailua ja eri linjojen kuormituksen ja
liikenteen säännöllisyyden tarkkailua.

Lisäksi suoritettiin liikenteen säännöllisyy-
den parantamiseen tähtäävää linjan kierros-
ajan pituuden mittaamista piirturimittareil-
la. Tämän ansiosta voitiin aikataulut laatia
entistä paremmin sekä ruuhka- että muuna
aikana todellista matka-aikaa vastaavaksi.

Liikennesuunnittelutoimistoon perustettiin
kesällä 1970 reittisuunnittelujaos. Sen teh-
tävänä on seurata kaupungin kehitystä asu-
tuksen, työpaikkojen sekä tie- ja katuverkos-
ton osalta, kehittää joukkokuljetusliiken-
teen pintaliikenneverkkoa, suunnitella linja-
reitit sekä niiden varalle tulevien termina-
alien ja pysäkkien sijainti, tehdä ehdotuksia
liikenneväylien parantamiseksi.

Toimiston muut jaokset ovat aikataulu-
jaos, jonka tehtävänä on suunnitella ja
laatia aikataulut ja sovittaa ne henkilökun-
nan työaikoihin, sekä laskentajaos, jonka
tehtävänä on suorittaa matkustajalaskennat
ja laatia niiden pohjalta liikennesuunnitelmat
erikseen kesä- ja talviliikenteelle sekä seu-
raavan vuoden talousarviota varten. Sen
lisäksi jaos osallistui joukkoliikenteen 10-
vuotistaloussuunnitelman liikenneosan laa-
dintaan. Työssä käytettiin pohjana kuntien
ja TVH:n talvikautena 1969–1970 laatimaa
v:n 1980 liikenne-ennustetta.

Helsingin kaupungin liikenteen suunnit-
telu tapahtuu nykyisin yhdessä maankäytön
suunnittelun kanssa kiinteässä yhteistyössä
eri virastojen ja laitosten välillä. Joukkoli-
kenteen suunnitteluun liittyviä asioita koko
seudulla koordinoi myös Helsingin seudun
liikennesuunnittelun koordinoitotoimisto
(Helko). Vuoden 1970 puolella valmisteltiin
Helsingin kaupungin ja kaupungin alueella
liikennöivien linja-autoliikenteenharjoittajien
yhteistyösopimusta, jonka on määrä astua
voimaan 1.5.1971. Sopimuksen mukaan tu-
lee sen piiriin kuuluville linjoille sama lip-
pujärjestelmä ja kaksi ilmaista vaihtoa mat-

kan suuntaan. Sopimus mahdollistaa myös linjaverkon tarkoituksenmukaisemman suunnittelun ja palvelutason yhdenmukaistamisen Helsingin kaupungin alueella.

Liikkuva kalusto

Linja-autokaluston määrä kohosi kertomusvuoden aikana hieman johtuen hankintoja pienemmästä romutusmäärästä. Tästä huolimatta esiintyi ajoittain autopulaa varsinkin kuljettajarahastusautojen osalta.

Käyttöön otettu uusi linja-autokalusto oli tyyppiltään kahtena edellisenä vuotena hankitun kaluston mukaista käsittäen 19 kpl Scania BR 110- ja 30 kpl Sisu B-53-tyypisiä linja-autoja, mutta sekä alusta- että korirakenteissa on tehty saatujen käyttökokemusten perusteella yksityiskohtien parannuksia.

Liikkuva kalusto

	1966	1967	1968	1969	1970
<i>Dieselaivot:</i>					
Vuoden aikana saatu uusia	21	46	60	12	50
Lukumäärä vuoden lopussa	543	560	596	588	593
Matkailuautoja	1	1	1	1	2
<i>Johdinaivot:</i>					
Lukumäärä vuoden lopussa	22	22	22	21	20
<i>Raitiovaunut:</i>					
Moottorivaunuja,					
4-akselisia	111	111	111	111	111
2-akselisia	79	77	76	69	60
Perävaunuja,					
4-akselisia	30	30	30	30	30
2-akselisia	77	70	64	58	55
<i>Alukset:</i>					
Moottorilautta					
»Korkesaari – Högholmen»	1	1	1	1	1

Matkailuautojen kohdalla tapahtunut lisäys tarkoittaa kaupunginhallituksen esityksestä valmistettua neuvottelutilalla varustettua edustusautoa.

Vanhasta kaksiakselisesta raitiovaunukalustosta hylättiin kertomusvuoden aikana heikkokuntoisimpia vaunuja, samoin yksi johdinauto.

Tulevaisuuteen tähtäävistä toimenpiteistä tärkeimmät olivat sopimus Valmet Oy:n kanssa 25:n kotimaisen nivelraitiovaunun toimittamisesta vuosina 1972–1974, uuden kaupunkilinja-autotyyppin kehittäytyksen aloittaminen, linja-autojen yhteishankintamenettelyn aloittaminen Tampereen ja Turun kaupunkien liikennelaitosten kanssa ja vuoden lopulla johdinautohankinnan suunnittelun käynnistäminen kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti.

Liikkuvan kaluston ja ratojen kunnossapito

Linja-autojen huolto- ja korjaustoiminta tapahtui edelleen Koskelan, Ruskeasuon ja Vartiokylän varikoilla sekä Ruskeasuon autokorjaamossa. Koskelan varikko suljettiin hiljaisen kesäliikennekauden ajaksi. Edellisenä vuonna aloitettu 25 vanhan linja-auton peruskorjaus ja muuttaminen kuljettajarahastusautoiksi suoritettiin suurimmalta osalta kertomusvuoden aikana. Lisäksi aloitettiin 370 linja-autoa koskevan talvikäytönvarmuuden parantamiseksi suoritettavan peruskorjausohjelman työt osittain omalla korjaamolla, osittain ulkopuolisilla. Nämä työt sitoivat siinä määrin korjauskapasiteettia, että suurehkoja kolarikorjauksia jouduttiin teettämään koritehtailla.

Raitiovaunujen ja johdinautojen huolto- ja korjaustoiminta tapahtui niinikään entisissä tiloissa Koskelan, Töölön ja Vallilan varikoilla sekä Töölön ja Vallilan korjaamoilla. Raitiovaunujen osalta voitiin tehostaa peruskorjausluontoista toimintaa, koska

kertomusvuoden aikana lopullisesti kaupungin päättävissä elimissä asennoiduttiin raitiovaunuliikenteen jatkamisen ja kehittämisen kannalle.

Rata- ja ajojohtoverkoston tavanomaisen kunnossapidon lisäksi suunniteltiin ja suoritettiin huomattavia liikennejärjestely- ja perusparannustöitä.

Huomattavin työmaa oli Mannerheimintien eteläpään liikennejärjestely, jossa uutta betonirataa valmistui 1 520 m. Niinikään ajojohtorakenteita jouduttiin liikennejärjestelyjen vuoksi uusimaan. Uusia pysäkkien sadekatoksia pystytettiin seitsemän.

Rata- ja ajojohtoverkostojen muutokset

	1970 m	1969 m
Linjaraiteiden pituus	78 750	78 640
Ratapiha- ja halliraitteiden pituus	14 290	14 290
Uutta raidetta rakennettu tai vanhaa uusittu	3 240	2 980
Raitioteiden ajojohtover- kosto	93 040	92 930
Johdinautojen ajojohtover- kosto	10 500	10 500

Rakennustoiminta ja -suunnitelmat

Kertomusvuoden aikana ei mitään suuria rakennushankkeita ollut käynnissä. Toiminnasta mainittakoon kuitenkin seuraavat huomattavimmat kohteet.

Simonkentän tarkastusasema valmistui vuoden alkupuolella.

Ilmalan pääkonttoriin muuton johdosta vapautuneista toimistotiloista Töölön hallintorakennuksen III kerros kunnostettiin ja vuokrattiin kaupungin nuorisotoimiston kerhotiloiksi, Koskelan hallintorakennuksen III ja IV kerros muutettiin asuinhuoneistoiksi sekä Ruskeasuon III kerroksen entisiin toimistotiloihin järjestettiin liikenteenohjaus-

keskus, luokkahuoneita opetustoimintaa varten sekä osa vuokrattiin sähkölaitokselle.

Koskelan alustanpesuosaston uudelleenjärjestely toteutettiin.

Lasipalatsiin sijoitettavan uuden liikenteenohjauskeskuksen rakennustyöt aloitettiin.

Koskelan varikon henkilökuntaa varten tarkoitetun Ruutimäen asuintalon luonnospiirustukset valmistuivat.

Kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon sekä työturvallisuuteen liittyviä rakennus-, LVI- ja sähköasennustöitä suoritettiin huomattavan paljon. Lisäksi kiinnitettiin erityistä huomiota kattojen peruskorjausohjelman aloittamiseen eräissä hallirakennuksissa ilmenneen rapautumisen estämiseksi.

Eräitten huomattavien rakennushankkeiden kuten Vartiokylän autohallin, Ruskeasuon aluelääkäripoliklinikan sekä asuintalon Töölönkatu 49:n saneeraus lykkääntyivät vielä määrärahojen puutteen vuoksi.

Laitoksen talous

Vuosi 1970 oli laitoksen ensimmäinen palvelulaitosvuosi. Kaupunginvaltuusto oli nimittäin 17.9.1969 päättänyt, että 1.1.1970 alkaen liikennelaitosta oli pidettävä palvelulaitoksena, jonka tarkoituksena on tyydyttää kuntalaisten julkisen henkilöliikenteen kuljetustarve erikseen vahvistetun kuljetustason mukaisesti siten, että päämääränä tulee olla joukkokuljetusliikenteen kilpailukykyisyyden turvaaminen muihin kuljetusmuotoihin verrattuna ja yhteiskunnan kannalta katsottuna mahdollisimman suuri tehokkuus ja taloudellisuus.

Talousarvio laadittiin edelleen bruttoperiatteella, mutta kuitenkin siten, että varsinaisiin menoihin sisällytettiin käyttöomaisuuden korot ja poistot sekä että varsinaisiin tuloihin varattiin kaupungin yleisistä varoista laitoksen tulojen ja menojen erotuksen suuruinen määräraha.

Vaikka taloudenhoidossa noudatettavat yleiset periaatteet muuttuivatkin, taloudellisuusperiaatteet ja -tavoitteet säilyivät. Pitkäjärjestä taloudenhoidon suunnitelmallisuutta tehostettiin perustamalla yleiselle osastolle taloussuunnittelutoimisto.

Laitoksen toiminnalliset tulot v:lta 1970 olivat 72 304 293 mk. Vuoteen 1969 verrattuna ne lisääntyivät 1 991 954 mk eli 2.8 %. Tulojen nousu johtui lähinnä matkustajamäärän kasvusta. Kaupungin osuus vajauksen kattamiseksi oli 35 208 640 mk.

Vuoden 1970 varsinaiset menot olivat 107 512 933 mk. Vuoteen 1969 verrattuna menot kasvoivat 11 564 105 mk eli 12.0 %.

Menojen kasvun aiheuttivat lähinnä:

käyttöomaisuuden korot 4.7 mmk,

palkka- ja sosiaalimenojen nousu 1.1.1970 lukien 4.9 mmk sekä

ylimääräiset poistot 1.3 mmk.

Liikennelaitoksen prosentuaaliset tulot ja menot

<i>Tulot %</i>	1970	1969
Raitioliikenne	20.8	23.1
Autoliikenne	34.4	37.7
Lauttaliikenne	0.4	0.3
Asuntokiinteistöt	0.3	0.3
Yhteiset tulot	7.3	7.4
Alennuslippuavustukset	4.1	4.5
Kaupungin osuus vajauksen kattamiseksi	32.7	26.7
Yhteensä	100.0	100.0

<i>Menot %</i>	1970	1969
Henkilömenot	55.9	60.2
Sosiaalimenot	14.6	13.7
Tarvikkeet ja käyttövoima ...	10.4	11.2
Irtaimiston hankinta sekä ulkopuoliset työt ja palvelukset	1.9	1.3
Autoverot, vakuutukset, korot, poistot ja vuokrat	16.1	12.4
Muut menot	1.1	1.2
Yhteensä	100.0	100.0

Sosiaali- ja tiedotustoiminta

Henkilökunnan asuntotilanteen selvittämiseksi pantiin toimeen tammikuussa asuntotiedustelu, jonka mukaan yli 500 laitoksen palveluksessa olevaa henkilöä perheenjäsenineen oli asunnon tarpeessa. Asuntopulan helpottamiseksi saatiin Koskelan hallialueen lähellä Ruutimäestä tontti kahden asuntorakennuksen rakentamiseksi v:n 1971 kuluessa. Liikennelaitoksen henkilökuntaa varten varattiin myös 5 % Patolan alueelle rakennettavasta omistusasuntojen huoneistoista. Lisäksi avustettiin henkilökuntaa asuntoasioissa.

Henkilökohtaisissa pulmakysymyksissä opastettiin neuvoin ja keskusteluin vaikeuksiin joutuneita henkilöitä, alkoholin väärinkäyttäjää ohjattiin hoitoon ja hankittiin tarpeen mukaan näille hoitopaikkoja ao. laitoksiin. Toiminta osoittautui hedelmälliseksi.

Ulkoilu- ja urheiluviraston sekä oman urheiluseuran HLU:n kanssa jatkettiin kunto-kampanjaa sekä osallistuttiin ansiokkaasti Helsinki-Tallinna kaupunkiotteluun. Edellisenä vuotena aloitettua laitoksen sisäistä kunnonkohennusrynnäkköä jatkettiin koko vuoden.

Henkilökunnan harrasteita tuettiin taloudellisesti ja harrastustiloja varaamalla. Vuoden kuluessa perustettiin matkailukerho avustamaan henkilökunnan matkailuharrastuksia. Kerho järjesti matkat Mallorcalle ja Rhodokseen.

Tiedotustoimintaa harjoitettiin tehokkaasti lehdistön, radion ja television avulla. Lehdistölle toimitettiin lautakunnan esityslistat ja lähetettiin runsaasti erilaista uutismateriaalia laitoksen toiminnasta. Vuoden kuluessa lähetettiin yhteensä 75 uutista kaikille joukkotiedotusvälineille. Suurehkoista matkustajiin kohdistuvista muutoksista ilmoitettiin kaupunginvaltuuston määräämisissä ilmoituslehdissä. Ilmoituksia julkaistiin 15 kertaa. Asiallisiin kirjoituksiin lehdistön yleisön osastoissa vastattiin 122 kertaa.

Sisäistä tiedotustoimintaa harjoitettiin molempien henkilökuntalehtien, Liikennepeilin ja Meiltä ja Muualta välityksellä. Edellinen ilmestyi viitenä numerona ja jaettiin henkilökunnalle postitse sekä lähetettiin lautakunnan jäsenille ja kaupungin muille laitoksille. Meiltä ja Muualta ilmestyi kahden viikon väliajoin, yhteensä 19 numeroa. Meiltä ja Muualta jaetaan työpaikoille kaikkien henkilöstöön kuuluvien saataville sekä lisäksi lautakunnan jäsenille ja kaupungin muille laitoksille.

Lehtien sisältö käsitteli laitosta, liikennettä yleensä, henkilökuntaa sekä sen harrastuksia.

Näiden lehtien lisäksi alettiin julkaista Uutisnuotta-nimistä leikellehtistä, johon kerättiin aineisto päivälehdistä. Nämä leikkeet käsittelivät liikennelaitosta tai siihen liittyvää uutisaineistoa. Lehden painos oli 100 kpl, ja sitä jaettiin lautakunnan jäsenille, johtoryhmälle sekä toimisto- ja jaospäälliköille.

Sisäiseen tiedotustoimintaan ja siinä esiintyviin puutteisiin kiinnitettiin huomiota useissa eri yhteyksissä. Tästä johtuen asetettiin projektiryhmä, jonka tehtävänä oli sisäistä tiedotustoimintaa käsittävän ohjeen laatiminen ja kaikkien siihen vaikuttavien tekijöiden selvittely. Projektiryhmä sai työnsä valmiiksi kertomusvuoden lopulla. Esitetyt parannusehdotukset jäivät kuitenkin toteutettaviksi v. 1971.

Markkinointi

Toiminta keskittyi yleisönpalvelun parantamiseen ja yhteistyön laajentamiseen sekä jälleenmyyjien että suurten yleisötilaisuuksien järjestäjien kanssa.

Vuoden aikana avattiin neljätoista eri puolilla kaupunkia sijaitsevaa kuukausilippujen maksumerkkien myyntipistettä, jotka yhtä lukuun ottamatta ovat Rautatiekirjakaupan omistuksessa.

Puhelinneuvonta keskitettiin maaliskuun lopulla Ruhaan liikenteenohjauskeskuksen yhteyteen ja toiminta laajennettiin käsittämään myös valitusten vastaanoton ja ohjaamisen tarpeen vaatiessa oikeaan osoitteeseen.

Markkinointiyhteistoimintaa harjoitettiin mm. Helsingin Juhlaviikkojen, Linnanmäen huvipuiston ja Suomen Filmikamarin kanssa. Kaupungin matkailutoimiston samoin kuin urheilu- ja ulkoiluviraston kanssa harjoitettiin myös yhteistoimintaa yhteisen markkinoinnin tehostamiseksi.

Matkailijoihin kohdistuvaa myynti- ja neuvontatoimintaa harjoitettiin kesällä aikaisempaan tapaan Kauppatorilla ja leirintäalueilla toimineen turistipalveluauton avulla.

Vuoden lopulla järjestettiin esikaupunkialueille leviävissä paikallislehdistä mainoskampanja, jolla pyrittiin saamaan keskipäivän vajaakapasiteettiä tehokkaaseen käyttöön lähinnä esikaupunkialueilta keskustaan suuntautuvien ostosmatkojen avulla.

Koulutus

Henkilökunnan koulutustoiminnan tehostamiseksi ja yhteistoiminnan aikaansaamiseksi henkilökunnan kanssa oli laitokselle perustettu koulutusasioiden neuvottelukunta, johon oli nimetty sekä laitoksen johdon että henkilökunnan edustajat. Neuvottelukunnan tarkoituksena oli selvittää ja antaa suuntaviivoja laitoksessa tapahtuvalle perus-, jatko- ja erikoiskoulutukselle sekä toimia samalla laitoksen sisäisenä koulutusasioiden informaatiokanavana.

Toimintavuoden aikana laitoksessa järjestettiin 43 kurssia, joihin osallistui yhteensä 865 henkilöä. Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan ja ulkopuolisten koulutuselinten järjestämille kursseille lähetettiin lisäksi runsaasti henkilöitä eri toimintasektoreilta.

Oma kurssitoiminta jakautui seuraavasti:

Kurssi	Lukumäärä	Oppilaita
Autonkuljettajakurssi	3	54
Raitiovaunukuljettajakurssi.	1	12
Rahastajakurssi	1	27
Kuljettajarahastuskurssi	3	65
Yleisönopastuskurssi rahastajille	18	514
Tariffikurssi	6	64
Palkanlaskentatekniikan kurssi	1	27
Linja-autokaluston teknillinen kurssi	10	102
Yhteensä	43	865

Kaupunginhallituksen koulutustoimikunnan järjestämille kursseille osallistui 118 henkilöä.

Ulkopuolisille kursseille lähetettiin 69 henkilöä. Lisäksi ruotsinkielisen työväenopiston työajan ulkopuolella järjestämille käytännön ruotsinkielien kursseille osallistui kevätlukukaudella 56 ja syyslukukaudella 48 henkilöä.

Edellisten lisäksi palontorjunta-, väestönsuojelu- ja työturvallisuustoiminnan yhteydessä järjestettiin näihin liittyvää tarpeellista koulutusta.

Turvallisuustoiminta

Turvallisuustoiminnan tehostamiseksi perustettiin teknillisen osaston välittömään alaisuuteen turvallisuusjaos, jonka tehtäväkenttään kuuluvat työturvallisuus-, väestönsuojelu-, aloite- ja palontorjunta ja aloite-toiminnan edistäminen. Jaoksen toimihenkilöt osallistuivat työturvallisuutta ja väestönsuojelua käsitteleviin kursseihin. Tapaturmien uusi tilastointimenetelmä aloitettiin yhdessä vakuutusyhtiö Fennian kanssa. Näin saadut tiedot ovat vertailukelpoisia kaupungin muiden virastojen ja laitosten vastaavien lukemien kanssa.

Työturvallisuus. Vuoden aikana toimeenpantiin seitsemännen kerran laitoksen sisä-

nen työturvallisuuskilpailu. Laitoksessa pidettiin kolme työturvallisuustarkastusta, joihin osallistui myös työläistarkastaja. Työpäikoilla käytiin antamassa neuvoja ja lausuntoja työturvallisuuskysymyksissä. Työturvallisuuselimet pitivät yhteensä 14 kokousta. Lokakuussa pidettiin 2-päiväiset työturvallisuuspäivät, joilla luennoi neljä ulkopuolista ja kolme oman laitoksen asiantuntijaa. Päivien yhteydessä oli myös varsin monipuolinen työturvallisuusvälinenäyttely. Työturvallisuustoimikunnan vieraina kävivät Tampereen liikennelaitoksen ja Helsingin vesilaitoksen työturvallisuustoimikunnat.

Väestönsuojelu. Yleisen väestönsuojelun osalta suoritettiin ensiapukomppanioiden uudelleenjärjestely. Henkilöstö- ja kalustovaraukset saatiin valmiiksi. Liikennelaitoksen osuutta kaupungin evakuintisuunnitelmassa valmisteltiin, joskin sen lopullinen hyväksyminen jäi seuraavalle vuodelle.

Henkilökunta osallistui runsaasti erilaisille väestönsuojelu-, virasto- ja laitossuojelusekä ensiapukursseihin. Väestönsuojeluvälineistöä hankittiin myönnettyjen määrärahojen puitteissa.

Palontorjunta. Korjaamoissa ja varikoissa sattui neljä tulipalon alkua, joista Koskelan varikossa sattunut oli uhkaavin. Linja-auton polttoaineen täyttöpaikalle syttyi lattialle valunut polttoaine tuleen. Tuli saatiin ripeällä sammutustoiminnalla ja paikallisella sammutuskalustolla tukahdutetuksi ja vauriot jäivät vähäisiksi.

Linja-autoissa ja raitiovaunuissa sattui kahdeksan tulipalon alkua, jotka kaikki saatiin alkusammutuskalustolla sammutetuiksi. Lisäksi liikennelaitoksen henkilökunta auttoi ulkopuolisten omistamissa autoissa sattuneiden tulipalojen sammuttamisessa n. 20 kertaa.

Varikoiden, korjaamoiden ja kiinteistöjen paloturvallisuutta parannettiin jatkuvasti. Mm. Koskelan varikolle rakennettiin kaksi varastoa palavia nesteitä ja nestekaasua varten.

Mikäli palotarkastusten yhteydessä todettiin puutteellisuuksia, niiden poistamiseksi ryhdyttiin toimenpiteisiin. Laitoksen palomestari oli jatkuvasti yhteistyössä vakinaisen palokunnan ja eri piirien palomestareiden kanssa.

Kolaritilasto v. 1970

	Auto- liikenne	Raitiov. liikenne
Yhteenajot	1 306	1 057
Henkilön kumoonajot	39	134
Ovitapaturmat	142	160
Muut henkilövahingot	483	330

Tuotantokomitea

Tuotantokomitea piti yhteensä 13 kokousta, joista 10 oli varsinaista kokousta, 2 ylimääräistä kokousta ja yksi kokous, jonka aikana Wiima Oy:n tuotantokomitea vieraili liikennelaitoksella.

Tuotantokomitea käsitteli mm. seuraavia asioita:

tuotantokomitean käyttäminen erimielisyyksien sovittelijana,

Koskelan varikon sulkeminen kesäksi 1970, sisäisen informaatiotoiminnan parantaminen,

liikenneosaston ja yleisen osaston osallistumista komiteatyöhön,

kehittämisen ja tutkimustoiminnan pelisääntöjä,

aihetta liikennelaitos — palvelulaitos, asuntoasioita,

johdinautohallin ilmastointia,

varasto- ja työnjärjestelyasioita,

aihetta palkanmaksu pankkiin,

aihetta metron liittäminen käytön ja hoidon osalta liikennelaitokseen sekä työhönottoasioita.

Tuotantokomitea käsitteli edellä mainittuja asioita varsin laajasti ja teki niitä koskevia verraten perusteellisia ehdotuksia, joista useat johtivat toimenpiteisiin laitoksella.

Tuotantokomitean kokouksissa pidettiin seuraavat alustukset:

yleiskatsaus laitoksen toiminnasta,

taloudellinen katsaus,

katsaus teknillisen osaston toimintaan,

työhönotto,

liikennelaitoksen viestintälaitteet,

nivelraittiovaunujen hankinta,

liikennelaitoksen aloitetoiminta,

metron koeradon rakentaminen sekä

liikenteenvalvonta.

Lisäksi järjestettiin erityinen kokous, jossa laitoksen johdon ja järjestöjen edustajat saivat esittää mielipiteensä ja vastauksensa tuotantokomitean tekemiin laajempiin ehdotuksiin.

Autokoritehdas Wiiman tuotantokomitea vieraili liikennelaitoksessa tuotantokomitean kutsumana.

Tuotantokomitean toiminta oli monipuolista ja työskentely sujui hyvän yhteistyön merkeissä huolimatta siitä, että laajasta asiassällöstä johtuen eteen sattui kiperiäkin kysymyksiä.

Terveystilanne

Laitoksen henkilökunnan terveystilanne oli tyydyttävä. Ehkäisevään terveydenhoitoon ja työpaikkahygieniaan on kiinnitetty erityistä huomiota.

Vastaanotolla käyneitä	14 766
Sairaita	12 455
Lääkärintodistuksia	7 361
Reseptin uudistuksia	3 380
Tulotarkastuksia	293
Lääkärin määräämiä laboratorio- tutkimuksia	6 522
Röntgenkuvauksia	1 208
Audiometritutkimuksia	400
EKG-sydänfilmejä otettu	633
Pienoisröntgentarkastuksia	2 818
Tarkempaan tutkimukseen kutsut- tuja	10
Uusia tub. tapauksia	2

Terveystenhoitohenkilökunta käsitti v. 1970 3 lääkäriä, 3 terveyssisarta, sairaanhoitajan, röntgenhoitajan ja toimistoapulaisen.

Kiertävän terveyssisaren vastaanotot jatkuivat Koskelassa, Ruhassa, Vallilassa ja Varhassa. Näillä terveyssisaren vastaanotoilla (40) käyntejä oli yhteensä 4 305. Lisäksi poliklinikalla terveyssisaren vastaanotoilla kävi 3 009 henkilöä.

Terveydellisistä syistä toistaiseksi omaan työhönsä kykenemättömien, mutta muuten työkykyisten henkilöiden tervehdyttämiseksi työterapian avulla oli edelleenkin järjestetty kevyttä työtä lääkärin valvonnan alaisena. Tällaisissa töissä oli ollut 153 toipilasta, pääasiallisesti auton- ja raitiovaununkuljettajia.

Tervehdyttyään he siirtyivät omiin ammatteihinsa (35), uuteen tehtävään (49), eläkkeelle (22).

Kertomusvuoden aikana koko laitoksen henkilökunta kuvattiin pienoisoröntgenillä.

Ensiaputarvikkeita jaettiin ensiapukaappeihin 2 138 pakkausta. Verenluovutukseen Koskelan ja Ruhan halleilla osallistui 148 henkilöä.

Palvelutoiminta

Henkilökunnan huoltokonttori. Huoltokonttori suoritti 16 002 henkilökunnan toimeksiantoa sekä edisti henkilökunnan taloudenhoitoa ottamalla vastaan ja hoitamalla jäsentensä rahavaroja.

Lainoja myönnettiin 2 010 kpl yhteismäärältään 1 523 000 mk.

Laitoksen apuna huoltokonttoria koskevissa asioissa toimi huoltokonttorin hoitokunta, joka kokoontui kerran viikossa.

Huoltokonttorin jäsenmäärä oli vuoden päättyessä 2 101.

Löytötavara. Löytötavaratoimiston talteenotettujen esineiden lukumäärä oli vuoden lopussa 11 016, joista voitiin toimittaa omistajilleen takaisin 3 301 esinettä.

Museo. Museotoimikunta teki laitoksen johdolle esityksiä museon kohentamiseksi mahdollisuuksien mukaan. Esineistöä saatiin jonkin verran lisää ja laitoksen toimintaa esitteleviä valokuvia melko runsaasti. Esineistön ja valokuvien tunnistamista ja rekisteröintiä jatkettiin.

Aloitetoiminta. Aloitetoimikunta kokoontui neljä kertaa. Aloitteita käsiteltiin 24, joista 6 palkittiin. Palkkioina maksettiin yhteensä 1 374 mk. Suurin palkkio oli 984 mk. Palkituista aloitteista oli teknillisiä 5, sosiaalisiin olosuhteisiin liittyviä 1.

Palvelupisteet. Palvelutoimintaan kuului puhelinneuvonta, jolloin vastattiin tiedusteluihin reiteistä, aikatauluista ja tariffeista sekä valituksiin ym.

Palvelupisteinä toimi kolme myynti- ja neuvontatoimistoa, invalidilippujen myyntitoimisto, informaatioauto sekä turistiemäntät (kesäisin), kuusi tarkastusasemaa, löytötavaratoimisto, henkilökunnan huoltokonttori, jolla oli lisäksi kaksi palvelupistettä sekä museo.